

**Fakulta sociálních věd - Institut sociologických studií**  
**Univerzita Karlova v Praze**

**Oponentský posudek doktorské disertační práce**

**Název práce:** Užívání nelegálních drog z pohledu aktérů české drogové politiky

**Autor:** Mgr. Martin Nekola

**Školitel:** Prof. PhDr. Martin Potůček, CSc., MSc.

**Oponent:** PhDr. Josef Radimecký, Ph.D., MSc.

Hlavním cílem, který si autor pro svoji disertační práci stanovil, bylo – prostřednictvím realizovaného výzkumu zaměřeného na subjektivní vnímání a interpretace aktérů tvorby a realizace české drogové politiky – přispět k porozumění jejich názorům, postojům a hodnotám, které zmíněný proces determinují. Specifické cíle práce definoval autor takto:

- 1) identifikovat postoje a perspektivy aktérů drogové politiky v ČR, které se týkají užívání ilegálních návykových látek,
- 2) zjistit oblasti napětí a konsenzu mezi jejich perspektivami,
- 3) představit metodu Q a možnosti jejího využití při analýze české veřejné politiky.

Stanovených cílů se autorovi podařilo dosáhnout. Jím prezentovaná a použitá výzkumná metoda je v českém kontextu inovativní, zprostředkovává zajímavý vhled do světa subjektivních faktorů na úrovni účastníků formulace a realizace opatření české drogové politiky, který přispívá k porozumění její současné podobě. A to nejenom pro vnější pozorovatele, ale i pro samotné účastníky zkoumaného procesu tvorby veřejné politiky. V představení nové výzkumné metody a jejím prostřednictvím získaných poznatků lze spatřovat největší přínos práce.

Anglický souhrn je zpracovaný kvalitně. Obsahuje hlavní cíl práce, metodologická východiska a použitou výzkumnou metodu, stejně jako informaci o vzorku respondentů zapojených do realizace výzkumu i hlavní zjištění. Nicméně pro zvýšení vypovídací hodnoty souhrnu bych doporučoval uvádět v něm i praktické implikace prezentovaných zjištění a případná doporučení pro navazující výzkumy, jež jsou v práci diskutovány.

Odůvodnění a rešerše odborné literatury je na výborné úrovni. Teoretický i empirický základ je dobře popsán včetně širokého spektra práce převážně zahraničních autorů, jež jsou kriticky diskutovány. Význam a praktické implikace poznatků prezentovaných v disertační práci jsou dobře definovány. Práce je logicky strukturována. Teoretická východiska i všechny klíčové postupy použité při realizaci výzkumu jsou podrobně popsány a podrobeny kritické analýze autora s ohledem na možnosti jejich využití, stejně jako na jejich možné limity. Část realizovaného výzkumu replikuje již vytvořený a v praxi ověřený postup (metoda Q), který dosud není v ČR ke zkoumání veřejné politiky standardně používán. Autor jej navíc inovativně doplnil o dotazníkové šetření, které mu pomohlo získat mnohem bohatší spektrum dat, než by mu výše uvedená metoda umožnila. V tom jsou realizovaný výzkum a disertační práce inovativní a pro obor – jak pro sociologii, tak i pro nově se rozvíjející adiktologii - přínosné.

Zdroje použitých dat respektive účastníci výzkumu byly zvoleni v souladu s poznatky z předcházejících výzkumů využívajících metodu Q, takže se velikost vzorku respondentů, kteří byli do šetření zapojeni, jeví jako opodstatněná. Dalším zdrojem dat je odborná literatura, v níž nechybí klíčové a aktuální práce tuzemských ani zahraničních autorů. Zřejmá je autorova snaha minimalizovat riziko možného biasu, což je patrné v části, kdy se zabývá otázkou reliability a validity analyzovaných dat a závěrečnou diskusí, v níž na možné limity prezentovaných zjištění upozorňuje.

V další části práce autor nabízí fundovaný a ucelený přehled vývoje drogové politiky na mezinárodní úrovni a specificky pak v České republice, čímž čtenářovi umožňuje utvořit si jasnou představu o veřejné politice, kterou podrobil zkoumání.

Co se týká zpracování tématu a interpretace získaných poznatků, práce rovněž splňuje nároky na vědeckou práci. Výsledky jsou se zohledněním zvoleného výzkumného přístupu prezentovány opatrně, nicméně srozumitelně a jeví se jako správné. Autor ve svém výzkumu identifikoval 3 základní typy zájmových skupin, pro něž zvolil – i s ohledem na jejich dále uváděné charakteristiky – výstižná označení: A) pragmatičtí profesionálové, B) principiální represionisté a C) nevyhranění preventisté. Výše uvedené skupiny nejenom popisuje, ale upozorňuje i na oblasti jejich sporu, případně shody v pohledu na otázky spojené s vnímáním užívání ilegálních drog a s ním souvisejících jevů. Zajímavé je jeho zjištění o nekonzistentnosti názorů a postojů posledně uvedené zájmové skupiny, jež by patrně mohlo překvapit i aktéry samotné.

Navíc se autorovi, na základě studia literatury, podařilo identifikovat patrně všechna hlavní kontroverzní témata současné drogové politiky v České republice, názory na něž rovněž podrobuje diskusi. K této části se nabízí jen drobná terminologická poznámka, kdy autor diskutuje o místnostech, v nichž by si uživatelé mohli aplikovat drogy v bezpečném prostředí. Ve vztahu k těmto místnostem autor nabízí v závorce vysvětlující poznámku – „tzv. šlehárný“ (str. 96, 97). V odborné práci by bylo patrně vhodnější užívat odbornou a nehodnotící terminologii – např. místnosti pro bezpečnou injekční aplikaci návykových látek pod dohledem zdravotníků (případně aplikační místnosti).

Na základě výše uvedených skutečností se interpretace získaných dat, prezentovaných v práci, jeví být provedena s kritickým zohledněním možných alternativních vysvětlení. Na základě autorem učiněných závěrů jsou předložena jasná a odpovídající doporučení pro další výzkum. Práce je vzhledem ke zvolenému tématu i postupům použitým při řešení výzkumu originální a přínosná jak pro rozvoj oboru sociologie, tak i adiktologie, zabývá se významným společenským problémem a je napsána na vysoké akademické úrovni, přitom věcnou, ale čtivou formou.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem doporučuji práci k obhajobě.

V Praze, 15. května 2011

.....  
PhDr. Josef Radimecký, Ph.D., MSc.